

Het taaljaar 2013

Meningen van bekende taalgebruikers

		1. Wat is de belangrijkste gebeurtenis of trend van het afgelopen taaljaar?	2. Wat is het beste boek (of artikel of de beste website) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?
Foto: Hans Peter		Giel Beelen radio-dj en presentator	<p>1. Dat ineens het woord <i>abdicatie</i> heel normaal werd.</p> <p>2. De spreekwoordenactie Paarse Krokodillentranen: leuk dat jonge gasten met taal bezig zijn. Maar ik ben ook een groot liefhebber van <i>Onze Taal</i>.</p>
		Hans Beelen taalkundige, co-auteur <i>Onze Taal</i> -rubriek 'Woordsprong'	<p>1. De verdere verleuking van de nieuwsberichten.</p> <p>2. De schatkamer van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (www.dbnl.org), niet meer weg te denken voor iedereen met hart voor Nederlandse taal en letteren (in binnen- en buitenland).</p>
Foto: Rijksuniversiteit.nl		Jet Bussemaker minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	<p>1. Tja, ik kan er niet omheen: het Koningslied en alle discussie die dat met zich meebracht.</p> <p>2. Ik moet altijd erg lachen om de website <i>Signalering Onjuist Spatiegebruik</i>.</p>
Foto: Iris Vetter		Hester Carvalho popjournalist <i>NRC Handelsblad</i>	<p>1. Verregaande verengelsing. Woorden als <i>controleren</i> en <i>massief</i> worden ook gebruikt in de Engelse betekenis: 'De Amerikanen controleren het gebied' (in plaats van 'beheersen'), 'een massieve lawine' (in plaats van 'grote').</p> <p>2. Synoniemen.net.</p>
Foto: Tobias Kluwer		Michel van Egmond auteur van <i>Gijp</i> , bekroond met de NS Publieksprijs 2013	<p>1. Voetballers nemen de clichés van sportjournalisten over. Vroeger las je alleen in slecht geschreven verslagen over 'een knotsgekke wedstrijd' of 'een zure nederlaag'. Tegenwoordig hoor je elk weekeinde de voetballers zelf zulke uitdrukkingen in de mond nemen.</p> <p>2. Het boek dat ik gebruik wanneer ik mezelf eraan wil herinneren hoe het ook alweer echt moet, dat schrijven, is al jarenlang hetzelfde: de verzamelde reportages van Gay Talese.</p>
Foto: Janien Benaets		Geert Joris algemeen secretaris Nederlandse Taalunie	<p>1. De uitspraken van sommige beleidsmensen dat er bij nieuwkomers meer moet worden ingezet op technische vaardigheden dan op taalkennis. We zijn een nieuwe (laagtalige) arbeidersklasse aan het creëren.</p> <p>2. Roland Willemyns, <i>Dutch: Biography of a Language</i>, de eerste complete geschiedenis van de Nederlandse taal die beschikbaar is in het Engels.</p>
		Kees van der Staaij fractieleider SGP	<p>1. De doorgaande 'taalzuivering': na <i>negerzoen</i> ligt nu ook <i>zigeunersaus</i> onder vuur. De discussie over Zwarte Piet dreigt ten onrechte ook <i>zwartepieten</i> de das om te doen.</p> <p>2. <i>Oh nee, niet weer een boek</i>, van Magali de Frémery. Aansprekende manier om het (voor)lezen meer voor het voetlicht te krijgen.</p>
Foto: Boukje Verheij		Vivien Waszink taalkundige; auteur van <i>Woord! De taal van nederhop</i>	<p>1. Taalkundige Alison Edwards toonde aan dat het Engels het Nederlands helemaal niet bedreigt: er komt gewoon meer taal bij, en er gaat intussen niks van het Nederlands af.</p> <p>2. <i>The Urban Dictionary</i>. Die bestaat al langer, maar ik blijf er gefascineerd in lezen. Hoe het woord <i>swag</i> allemaal opgevat wordt bijvoorbeeld: hilarisch en leerzaam.</p>

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal spraakmakende taalgebruikers wat hun het afgelopen jaar zoal opviel.

3. Wat is het ergste woord van 2013?

3. *Koningslied*. Als heel veel mensen zich met één liedje bemoeien, dan kan het niet goed gaan. Daarom hou ik zo van singer-songwriters.

3. *Koningslied*. Daar sta je dan ...

3. *Plofstudent*. De vergelijking tussen de abjecte behandeling van plofkippen en de ruimte die ambitieuze studenten hebben, gaat totaal mank.

3. *Eens* in plaats van 'Daar ben ik het mee eens.'

3. *Knotsgek*.

3. Het immer oprukkende *kindje* en *kindjes*. Alsof *kind* en *kinderen* niet voldoende aangeven dat het om kleine mensen gaat. Het is een symptoom van intellectuele verkleuterling.

3. *Participatiesamenleving*. Wat ermee wordt bedoeld, vind ik prima. Maar wat een lelijk, koud woord! – net zo'n kil woord als *individu*.

3. *Routingonderzoek* ('onderzoek naar looproutes van klanten in winkels'): lelijk gevormd, en je snapt ook niet meteen wat het is.

4. Wat is het mooiste woord van 2013?

4. *Elkaar de zwartepiet toespelen*: een mooie samenvatting van het Nederland van 2013.

4. *Potvisprotocol*, een grappig klinkende, tegelijk ietwat ambtelijke term met een tragische achtergrond.

4. Het is misschien niet zozeer een mooi woord, maar meer een nieuw begrip dat de tijdgeest in de politiek vangt: *constructieve oppositie*.

4. *Kantelpunt*, een optimistisch woord en een goede vervanging van het versleten *omslagpunt*.

4. *Zakkenkruiper*. Mijn dochter Nina (6 jaar) heeft dat verzonnen toen ze er op straat getuige van was dat een zakkenroller werd gearresteerd. Ik vind *zakkenkruiper* een veel mooier en toepasselijker woord dan *zakkenroller*.

4. *Tsiepmuile*. Een van de mooiste Gentse woorden. Het wordt gezegd tegen iemand die snel huilt. Dialecten zijn taalvarianten die dreigen te verdwijnen. We kunnen ze dus maar beter steunen.

4. *Salonpopulisme*, gemunt door Pieter van Os in zijn boek *Wij begrijpen elkaar uitstekend*. Het woord ontmaskert het chique dedain voor 'politiek Den Haag', dat geen haar beter is dan de rauwe variant.

4. *Ontspullen* ('overtollige spullen wegdoen') en *sletvrees* ('angst om een slet gevonden te worden').

5. Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?

5. Ronald Sniijders en Fedor van Eldijk met hun 'De alfabetweter', sinds september ook in *de Volkskrant*.

5. De bioloog en woordenaar J. van Donseelaar (1928-2013). Zijn postuum verschenen *Woordenboek van het Nederlands in Suriname van 1667 tot 1876* is een waar taalmonument.

5. A.F.Th. van der Heijden. Je kunt de P.C. Hooft-prijs winnen en dan een tijdje op je lauweren rusten, maar je kunt de gelegenheid ook aangrijpen om je nieuwe boek te lanceren: *De helleveeg*, alweer een parel aan het snoer.

5. Marc Chavannes, columnist bij *NRC Handelsblad*. Zijn doorgaans ernstige onderwerpen vat hij in een mengeling van chique en aardse taal, en in verrassende beelden.

5. René van der Gijp. Misschien niet de beste, maar wel een invloedrijke. Hij wordt veel geïmiteerd. Vooral zijn neiging om woorden te verkleinen die daar helemaal niet om vragen. Praat met hem over de Tweede Wereldoorlog, en hij heeft het binnen vijf minuten over 'Hitlertje'.

5. Lieven Vandenhaute, journalist bij de Vlaamse zender Radio 1. Zijn programma *Nieuwe feiten* is een lust voor het oor.

5. Een gedeelde eerste plaats voor cabaretier Diederik Smit (@DiederikSmit) en de Amsterdamse dienaar van het Woord en woordkunstenaar Paul Visser (www.noorderkerk.nl).

5. De rappers Winne, Sticks en Jiggy Djé. Hun gezamenlijke plaat *Great Minds* staat vol taaljuweeltjes.